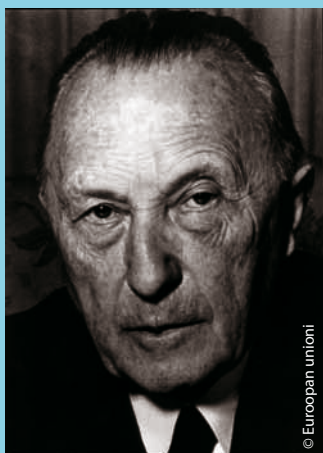

Konrad Adenauer: käytännöllinen demokraatti ja väsymätön yhdentymisen puolestapuhuja

Konrad Adenauer 1876 – 1967

Saksan liittotasavallan ensimmäinen liittokansleri Konrad Adenauer oli uudelleen perustetun Saksan johdossa vuosina 1949–1963. Hän vaikutti enemmän kuin kukaan muu sodanjälkeisen Saksan asemaan Euroopan kehityksessä.

Monien sukupolvensa poliitikkojen tavoin Adenauer oli jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen oivaltanut, että kestävä rauha edellyttää Euroopan yhdentymistä. Kolmannen valtakunnan aikaiset kokemukset – natsit erottivat Adenauerin Kölnin pormestarin virasta – vahvistivat hänen näkemystään.

Kuudessa vuodessa (1949–1955) Adenauer saavutti kauaskantoisia ulkopoliittisia tavoitteita, joilla Saksa sidottiin läntiseen liittoumaan: Euroopan neuvoston jäsenyys (1951), Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustaminen (1952) ja Naton jäsenyys (1955).

Adenauerin ulkopolitiikan kulmakiviä oli sovinnon tekeminen Ranskan kanssa. Hän ja Ranskan presidentti Charles de Gaulle saivat aikaan historiallisen käänteen: entiset arkkiholliset Saksa ja Ranska allekirjoittivat vuonna 1963 ystävyyssopimuksen, josta tuli yksi Euroopan yhdentymisen virstanpylväistä.

Poliitikkona Saksassa

Konrad Adenauer syntyi katolisessa Kölnissä 5. tammikuuta 1876. Hänen perheensä eli melko vaatimattomasti, mutta perheessä noudatettiin Adenauerin isän määräämää kuria ja järjestystä. Vuonna 1904 Adenauer solmi avioliiton erään vaikutusvaltaisen kölniläisen perheen tyttären kanssa, minkä ansiosta hän tutustui paikallisiin poliitikkoihin. Hän lähti itsekin aktiivisesti mukaan politiikkaan. Adenauer osasi hyödyntää taitavasti poliittiset kykynsä. Katolisen Zentrum-puolueen jäsenenä Adenauerin ura lähti nopeasti nousuun, ja hänet valittiin Kölnin pormestariksi vuonna 1917. Pormestarina toimiessaan Adenauer oli mukana toteuttamassa monia suuria hankkeita, kuten Saksan ensimmäisen moottoritien rakentaminen Kölnin ja Bonnin välille. Adenauer opittiin tuntemaan määrätietoisena ja päättäväisenä henkilönä. Adenauer pyrki välttämään poliittista ääriajattelua, joka houkutti monia hänen aikalaisistaan. Adenauerin tavoitteena oli edistää saksalaisten

keskuudessa ahkeruutta, järjestystä, kristillistä moraalaa ja kristillisiä arvoja.

Natsipuolue käynnisti 1920-lopulla kampanjan Adenauerin mustamaalaamiseksi. Adenaueria syytettiin Saksan vastaisista mielipiteistä, julkisten varojen tuhlaamisesta sekä myötämielisyydestä sionistista liikettä kohtaan. Natsien otettua vallan vuonna 1933 Adenauer kieltäytyi koristelemasta kaupunkia hakaristeillä Hitlerin vierailua varten, minkä seurauksena Adenauer erotettiin virastaan ja hänen pankkitilinsä jäädytettiin. Adenauer oli näin menettänyt työnsä, kotinsa ja tulonsa ja oli ystäviensä ja kirkon hyväntahtoisuuden armoilla. Vaikka Adenauer piti sota-aikana matalaa profilia, hänet pidätettiin useaan otteeseen. Hitlerin epäonnistuneen murhayrityksen jälkeen Adenauer suljettiin Gestapon pahamaineiseen vankilaan, joka sijaitsi Kölnin Brauweilerissa.

Sodan jälkeen amerikkalaiset nimittivät Adenauerin uudelleen Kölnin pormestariksi. Britit kuitenkin syrjäyttivät hänet nopeasti, kun Kölnistä tuli Britannian miehitysvyöhyke. Tämä antoi Adenauerille mahdollisuuden keskittää voimansa Kristillisdemokraattisen unionin (CDU) perustamiseen. Adenauer toivoi Saksan protestanttien ja katolilaisten yhdistyvän yhdeksi puolueeksi. Vuonna 1949 Konrad Adenauerista tuli Saksan liittotasavallan (Länsi-Saksan) ensimmäinen liittokansleri. Alun perin ajateltiin, että Adenauer toimisi liittokanslerina vain lyhyen aikaa, koska hän oli jo 73-vuotias. Adenauer (joka tunnettiin lempinimellä "Der Alte", "vanhus") pysyi kuitenkin tehtävässään 14 vuotta. Näin ollen Adenauer on sekä kaikkien aikojen nuorin Kölnin pormestari että kaikkien aikojen vanhin Saksan liittokansleri. Adenauerin kanslerikaudella Länsi-Saksasta tuli vakaa demokratia, joka teki pysyvän sovinnon naapurimaidensa kanssa. Adenauer onnistui palauttamaan osan Länsi-Saksan vaikutusvallasta, kun maa liittyi perusteilla oleviin euroatlanttisiin yhteisöihin (Natoon ja Euroopan taloudellisen yhteistoiminnan järjestöön).

Adenauer kättelemässä Charles de Gaullea vuonna 1961.

Rooli Euroopan yhdyntymisessä

Toisen maailmansodan aikaiset kokemukset tekivät Adenauerista poliittisen realistin. Kaksi maailmansotaa sekä vuosisadan mittainen vihamielisyys Saksan ja Ranskan välillä vaikuttivat voimakkaasti siihen, millainen käsitys Adenauerilla oli Saksan paikasta Euroopassa. Adenauer keskittikin huomionsa yleiseurooppalaisen yhteistyön edistämiseen.

Adenauer puolusti voimakkaasti Euroopan hiili- ja teräsyhteisöä, joka perustettiin Schumanin julistuksella 9. toukokuuta 1950. Adenauer kannatti suuresti myös maaliskuussa 1957 solmittua Euroopan talousyhteisön perustamissopimusta.

Adenauer perusti näkemyksensä Euroopasta ajatukseen, jonka mukaan vain Euroopan yhtenäisyys voisi taata kestävän rauhan ja vakauden. Adenauer tekikin väsymättä työtä, jotta Saksa saisi tehtyä sovinnon entisten vihollistensa, erityisesti Ranskan, kanssa. Vuonna 1963 solmittu Élysée-sopimus, joka tunnetaan myös nimellä ystävyyssopimus, antoi lopullisen sinetin sovinnolle. Élysée-sopimuksella Saksa ja Ranska loivat kestävän perustan suhteille, jotka päättivät vuosisatoja kestäneen vihoittelun maiden välillä.

Adenauer oli taitava, määrätietoinen ja käytännöllinen poliitikko, jolla oli selkeä näkemys siitä, millainen rooli Saksalla pitäisi olla yhdistyvässä Euroopassa. Näiden seikkojen ansiosta Adenauer varmisti, että Saksasta tuli vapaa ja demokraattinen yhteiskunta, jollainen se yhä tänäkin päivänä on. Tätä ajatusta voidaan pitää nykyään itsestäänselvyytenä, mutta se on myös juurtunut syvälle saksalaiseen yhteiskuntaan.

Konrad Adenauer on yksi merkittävimmistä henkilöistä Euroopan historiassa. Euroopan yhdistyminen ei merkinnyt Adenauerille pelkästään rauhan säilymistä, vaan hän näki sen myös keinona palauttaa Saksan asema kansainvälisillä näyttämöillä natsivallan jälkeen. Euroopasta ei olisi tullut sellainen, kuin se tänä päivänä on, ilman sitä luottamusta, jota Adenauerin johdonmukainen ulkopoliittikka herätti muissa Euroopan valtioissa. Saksalaiset tunnustavat yhä hänen saavutuksensa; he valitsivat Adenauerin "kaikkien aikojen suurimmaksi saksalaiseksi" vuonna 2003.